

HAZAI TANODAI DRÁMÁK A NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRÁBAN.

Közli: Dr. Nagy Sándor.

I.

Midőn a Nemzeti Múzeum könyvtárában található hazai tanodai drámák bibliographiai jegyzékét ezennel közzé tenni szándékozom, fölöslegesnek vélem e műfaj történetének s több oldalú jelentőségének tüzetes fejtegetésébe bocsátkozni. A kik irodalmunk történetének idevágó korszakait valamennyire tanulmányozták, bizonyára tisztában vannak e tárgygyal annyira, hogy elég lesz csupán a főbb mozzanatokat emelnem ki élénkebb emlékezet okáért.

Mellözve ezuttal annak bizonyítgatását, hogy a szini előadásoknak egy bizonyos neme divatozott volt középiskoláinkban már a középkor végső szakaszában is, — kezdhetjük futólagos szemlénket mindjárt ott, a hol tulajdonképeni irodalmunk kezdődik, t. i. a reformatio korában. Köztudomású dolog, hogy a tanodai dráma a németektől származott át hozzánk. A kik hazai talajunkba átplántálták, az ujonnan alapított protestans iskolák tanárai — mindnyájan egyszersmind a hitújítás bajnokai — voltak, kik a német egyetemeken, különösen Sturm és Melanchthon intézeteiben az iskolai játékok e nemét megkedvelvén s benne úgy a tanuló ifjúság szellemi és erkölcsi képzésére, mint a hitújítás eszméinek terjesztésére hatalmas eszközt találván, kísérletet tettek vele itthon, a gondjaikra bizott tanintézetekben is. A kísérlet nagyon jól ütött ki: a tanodai dráma iskoláinkban egyszerre megfogamzott s gyökeret vert oly mélyen, hogy fenn tudta magát tartani harmadfél századon keresztül. Legelől jártak

e téren a hazai német városok iskolái, melyekben épúgy, mint Németország legtöbb tanintézetében, különösen a latin classicusok darabjai, Plautus és Terentius vigjátékai voltak nagy divatban; de készültek ezek modorában új darabok is, melyekhez a tárgyakat legtöbb esetben az ó-szövetség szolgáltatta. Mai tudomásunk szerint az első iskolai színi előadás, melynek tárgyát is tudjuk, a bártfai iskolában, 1553-ban tartott: Terentius Eunuchus-a került színre eredetiben s még ez év folyamán előadott Kain és Ábel historiája is német nyelven.¹⁾ Az első névszerint ismert drámaíró nálunk a brassói Wagner Bálint, kinek Amnon incestuosus cz. drámája nyomtatásban is megjelent ugyan (Coronae 1540.), de mai nap egyetlenegy példánya sem található. Ő utána következik a német iskolák részéről a derék Stöckel Lénárd, kinek »Susanne«-ja, mely állítólag nem egyéb, mint a német Xystus Betuleius (Sixt Birk 1500–1554) ugyanily című darabjának utánzata²⁾, a bártfai iskolában 1559-ben adatott elő német nyelven s még ez évben megjelent nyomtatásban is. Egyetlen példánya külföldre került.

A magyar protestans iskolákban a tanodai drámának azon másik faja honosodott inkább meg, mely kiválóan protestans drámának szokott neveztetni, minthogy fő célja a hitújítás eszméinek terjesztése s az ó egyház bástyáinak ostromlása volt. Ez iránynak az eddig napfényre jött adatok szerint első ismeretes munkása Sztárai Mihály volt, kinek irodalomtörténeti jelentősége épen abban tetőz, hogy nemzeti drámánk alapját ő vetette meg. Két színműve: »A papok házassága« (1550.) és »Az igaz papság tiköre« (1559.) minden tekintetben méltó alapjául szolgál drámairodalmunknak. Második terméke ez iránynak »Balassa Menyhárt árultatásá«-t nem számítva ide — a névtelen szerzőtől származó »Válásuti Comoedia« (Disputatio Debreczinensis) 1567 körül, mely után még Sze-

¹⁾ Lásd Ábel Jenő nagyérdekű cikkét: »Színügy Bártfán a XV. és XVI. században. Századok XVIII. évf. (1880) 22–51. l.

²⁾ Pilger Robert: Die Dramatisierungen der Susanna im XVI. Jahrhundert (Zeitschrift für deutsche Philologie, herausgegeben von Höpfner und Zacher. XI. Halle, 1880. 129–217. SS.

gedi Lőrincz békési prédikátornak németből fordított *The ophania*-ja (1575.) következik. A mely darabok ezek után szinpadra kerültek protestans iskoláinkban, nyomtatásban — úgy látszik — soha nem jelentek meg, sőt emlékezetök is végkép veszendőbe ment; ezentul adataink csak kivételesen szólnak egy-egy előadásról. E szórványos adatok épen csak arra valók, hogy a szini előadások folytonos gyakorlatát constatalhassuk; kitetszik azonban belőlök az is, hogy e szokás a protestans tanintézetekben lassanként háttérbe kezd szorulni. A mint a hitújítás eszméi nálunk megszilárdultak s erőt vettek az ó egyház tanain, nem lévén szükség többé támadó fegyverekre, protestans tanáraink szemében csökkent az iskolai színjátékok fontossága is; ezért buzgalmok napról-napra lanyhábbá vált e téren. A XVII. században már tetemesen alábbszállott a prot. tanodai drámák divatja, legtöbb helyen már csak kivételes esetekben, rendkívüli ünnepélyes alkalomokra rendeztek szini előadást.

Midőn a protestánsoknál így hanyatlani látjuk az iskolai színjáték ügyét, az ellenkező oldalon, a catholikus tanintézetekben épen ekkor kezd magasabb fejlődésnek indulni. E fejlődés előidézői a jezsuiták voltak, kiknek föllépése forduló pontot képez nemcsak közoktatásunk, hanem ezzel kapcsolatban iskolai színjátékaink történetében is. A mint a tanodai dráma, a hitújítás egyik hatalmas fegyvere, kihull a protestáns tanférjak kezéből, új ellenfeleik, a jezsuiták tüstént magukhoz ragadják s ellenök fordítják a többi fegyverekkel együtt ezt is. Mihelyt a rend megtelepedik s tanszékekhez jut nálunk, újra megnépesednek az iskolai szinpadok. E szerzet tanárai azonban egészen más oldalról fogják föl a tanodai drámát. Ők sem mellőzik ugyan a valláserkölesi szempontot, de a fősulyt még sem erre, hanem a dolog paedagogiai oldalára fektetik. Tanodai drámáikkal ők is erősíteni iparkodnak a vallásos és erkölcsi érzést úgy a tanuló ifjakban, mint a néző közönségben, de sokkal inkább törekszenek arra, hogy növendékeik ez uton magokat a szép előadásban, finom modorban gyakorolják és — ez volt a legfőbb — latin nyelvbeli ismereteiket szaporítsák. Ilyen oldaláról fogja föl a tanodai drámát a rend összes tanintézetei számára kidolgozott *Ratio Studiorum* is, mely nem követeli, csak megtűri ugyan az iskolai színjátékot; de a gyakorlatban egészen más-

ként állott a dolog; mert alig nyitott e szerzet valamely városban iskolát s alig szaporodott föl a növendékek száma 30-ra vagy 40-re, a színi előadások tústént megkezdődtek s azontul évről-évre lelkiismeretes pontossággal megtartattak. Kezdetben bcérték évenként egy játékkal, mely az őszi vizsga alkalmával ment végbe; legfőlebb rendkívüli ünnepélyek, pl. templomszentelés, valamely egyházi vagy világi főur látogatása s több efféle kivételes esetek idején rendeztek még egy másik előadást. Később azonban, kivált a nagyobb iskolákban, annyira belemerültek a színjátékokba, hogy évenként 4—5 előadást is tartottak. Rendszeren két-két osztály fogott össze, u. m. az elemiek a kezdőkkel, a nyelvtanulók a syntaxistákkal és a poeták a rhetorokkal. Az ilyen évközben tartott előadások szűkebb körben, nem nagy zajjal folytak le; rendszeren az iskola dísztermében, vagy — a hol két színterem volt, — a kisebbben játszották el a darabot; voltak jelen idegen nézők is, de nem nagy számmal. Ellenben az alkalmi vagy évváró színi előadások mindig nagy pompával és ünnepélyességgel mentek végbe. Ez alkalomra Nagy-Szombatban, a hol a természetesen legszebben virágzott az iskolai színészet, a nagyobbik színtermet nyitották meg, a mely egész ünnepies szint öltött ilyenkor magára. Hozattak új ruhákat és díszleteket is, rendszeren Bécsből, néha éppen Velenczéből. A színterem természetesen zsúfolásig megtelt nézőkkel: szülők és rokonok, érdeklődők és pártfogók, egyházi és világi méltóságok nagy számmal gyűltek össze a zsenge ifjúság játékának szemlélésére. Mindenik néző az előadás megkezdése előtt egy kis nyomtatott füzetet kapott, mely a mai színlapnak felelt meg s az előadás programját foglalta magában. E kis füzetben el volt mondva röviden a színmű tárgya s külön minden felvonás és jelenet rövid tartalma. A közönség illuzióját legkevésbé sem rontotta, ha a színmű kimenetelét, a bonyodalom megoldását eleve tudta is; hiszen többnyire közönségesen ismert tárgyak adattak elő. Végül fel van jegyezve a szereplők és a színjászó ifjak névsora is. Magától értetik, hogy a szereplők közt nők nem voltak; a női szerepeket is, melyek egyébiránt vajmi csekély számmal fordulnak elő, fiú-növendékek töltötték be. A személyek száma nagyon különböző, néha 8—10 személy játszott, másszor pedig, kivált az év végén előadott darabokban, 100-ra is fölrúg a közre-

működők száma. Az előadás mindig délután tartatott: rendszeren 2—3 órakor kezdődött s a körülményekhez képest eltartott esti 5—6 óráig.

A játékot többnyire rövid prolog előzte meg s rövid epilóg zárta be; a felvonások közeit néha karének, zene és táncz töltötte be; sőt van néhány példa arra is, hogy valamely öt felvonásból álló tragoedia közeiben három szakaszra osztott vígjátékot vagy bohózatot adtak elő. A színjátékkal azonban még nem volt vége az ünnepélynek. Az évváró előadások rendszeren jutalomosztással voltak egybekötve s épen ezért *actio proemialis* nevet is viseltek. Szokásban volt, hogy egyes nagylelkű pártfogók az érdemesebb tanulók jutalmazására évenként kisebb-nagyobb pénzeszeget ajánlottak fel. Nagy Szombatban hg. Eszterházy Pál alapítványt tett erre a célra; sok helyt a városi hatóság osztott ki jutalmakat; néha pedig, ha más Moecenas nem akadt, maga az intézet igazgatója vállalkozott e szerepre. A jutalom legtöbbször kész pénzben osztatott ki, de adtak néha könyveket is. Az így kitüntetett ifjak, neveik a játék után nyilvánosan felolvastatván, dob és trombita riadozása mellett léptek elő, a jutalmat felveendőik.

A színműveket magok a tanárok készítették; minden tanár köteles volt a saját osztályát szindarabokkal ellátni, azt növendékeivel begyakoroltatni, belőle próbákat tartani s a színi előadást rendezni. Többnyire eredeti szerzeményekkel állottak elő, csak a XVIII. század második felében kezdik idegen szerzők, a *classicusok* közül különösen *Plautus* és *Terentius* vígjátékait s a külföldi jezsuita írók közül kivált *Friz* és *Granelli* darabjait átdolgozni. Tette ezt többek közt *Dugonics* is. Tárgyaikat néha a szent írásból, gyakrabban a legendákból, a szentek életéből, vagy a történelemből merítették. Hazai történelmünk számos *actio proemialis*hoz szolgáltatott tárgyat. Sajnos azonban, hogy a hazai nyelv — kivált kezdetben — egészen háttérbe szorult. A kor felfogása szerint a latin nyelv ismerete, annak biztos és szabatos használása s a *classicusok* teljes megértése képezvén a tudományos műveltség legmagasabb fokát, természetes, hogy tanáraink e nagy cél felé vezérelték növendékeiket az iskolai színjátékokkal is. A hazai nyelvet legfőlebb a felvonások közé szőtt *interludiumok*ban s a programokban türték meg. Később azonban örvendetes fordulat állott be e részben is. A XVIII. század közepén túl kezdenek a tanárok

magyar nyelvű darabokat is játszani s a közönség az ilyen előadásokat rendkívül kedveli; így aztán az iskolai színpad lassan, fokozatosan megmagyarosodik s a tanodai dráma hatalmas terjesztője lesz a nemzeti nyelvnek.

E virágzó színészet a jezsuita rend eltörlésével (1773.) érzékeny csapást szenvedett ugyan, de nem sokáig sinlett utána. A többi tanító szerzetek, a derék pálosok és piaristák, kik a jezsuiták tanszékeit elfoglalták, követték példájokat az iskolai színjátékok ápolásában is. A tanodai dráma az ő kezükben jutott el a kifejlés legfelső fokára; ők vitték az iskolai színészetet azon pontig, a mikor a tanodák színjátszó növendékei egyszerre kilépve az életbe, megalakították az első magyar színtársulatot s lerakták a magyar nemzeti színészet legelső alapját.

Ezek után már most könnyen felfoghatjuk a tanodai drámák irodalomtörténeti fontosságát. Látjuk, hogy e műfaj nálunk harmadfél századon át folyvást él, művelőkre és közönségre talál s hatása egyre emelkedik. Kezdetben saját hazai viszonyaink szolgáltatják tárgyait s nemzeti nyelven szól a néphez; később latinná válik ugyan, de hazai történelmünk nagy alakjait és nagy eseményeit mindenkor kiváló előszeretettel eleveníti fel s a nemzeti érzésnek folyton tolmácsa marad. Ama sívár korszakban, melyet irodalmunk történetében a hanyatlás korának szoktak nevezni, sehol nem mutatkozik oly élénk tevékenység mint épen a tanodai dráma terén; s ama szomorú emlékü években midőn legelőkelőbb köreinkből a nemzeti szellem és nyelv napról-napra kezdett kiveszni, a tanodai dráma, mintha a reactio képviselője akart volna lenni, lassan-lassan visszamagyarosodik. S végre, mikor az évtizedeken át elfojtott nemzeti szellem kitör s győzelmét ünnepli a hazában szerteszét, midőn valahára eljött az idő teljessége, — a tanodai színészet az iskola szűk falai közül egyszerre kilép a társadalomba s alapjává lesz világi színészetünknek. Mindezek olyan tények, a melyek a tanodai drámának oly rendkívüli fontosságot kölcsönöznek nálunk, a minővel nem bír a civilizált világ egyik nemzeténél sem.

II.

Tanodai drámáink emlékét leginkább azon nyomtatott programok tartották fenn, a melyeket — miként említém — előadás alkalmával a nézők közt szétosztottak. Magok a színjátékok nem az,

irodalom, hanem csak a színpad számára lévén szánva, nyomtatásban csak kivételes esetekben jelentek meg. Az egész tanodai színészeti irodalmát a programmok alapján állíthatjuk össze s ezekből ismerkedhetünk meg az előadott darabok tartalmával is. Sajnos azonban, hogy e programmok tetemes részét az idők viszontagságai megsemmisítették; magok az egykorúak, úgy látszik, sokkal jelentéktelenebbeknek tartották őket, hogysen érdekesítették volna a megőrzésre. Más becsesebb irodalmi kincseinkkel együtt veszendőbe ment ezek tetemes része is, úgy hogy a sok ezerből manap már alig lehet egy pár százat találni közkönyvtárainkban.

A Nemzeti Múzeum könyvtára, nemzeti irodalmunk kincseinek ezen leggazdagabb tárháza, felülmúlja többi közkönyvtárainkat tanodai drámáinak nagy számával is. Apró nyomtatványai közt, gondosan kiválogatva s időrendben fölállítva, 99 ilyen programot találunk, tehát oly nagy mennyiséget, melyhez csak a budapesti egyetemi könyvtár e nemű gyűjteménye jár közel. Könyvtárunk e becses gyűjteménye nem egészen ismeretlen szakembereink előtt, mert a könyvtár egykori buzgó őre, Mátray Gábor e programmok jegyzékét egyízben már közölte volt; de ez a közlés nagyon hiányos.¹⁾

E programmokkal azonban még koránt sincs kimerítve a könyvtár tanodai drámáinak gyűjteménye; találunk e nemű dolgokat a kéziratári osztályban is, és pedig egytől-egyig teljes szöveggel. Természetesen ezek is latin nyelven vannak írva, de akad közöttük 10 magyar is. Különösen említést érdemel itt Bartakovich József, kassai jezsuita tanár két kötetes gyűjteménye, mely 36 drámát foglal magában. Bartakovich neve ismeretes drámai irodalmunkban, két latin drámája »Moyses« és »Simon Machabaeus« megjelent nyomtatásban is, de hogy mily tevékenységet fejtett ki e téren, csak e gyűjteményből ismerjük meg. Vajjon e gyűjteményben vannak-e tőle származó drámák? s ha igen, melyek azok? — kérdés, melyre nem találunk megbízható feleletet. Találkozunk e sorozatban egyebek

¹⁾ Mátray Gábor: A magyar nyelv divatozásáról hazánk tanodáiban a XVII. század folytán. M. Akad. Értesítő. XI. év. 1851. V. sz. 253—259. l.

között Faludival és Dugonicssal is, amaz egy ismeretlen olasz drámairó művét, emez pedig Terentius és Plautus egy pár darabját dolgozta át növendékei számára. Sartori András, illavai tanár darabjairól meg kell jegyezni, hogy azok megfelelnek a középkori mysterium-játékoknak: Krisztus életéből vett eseményeket adnak elő drámai formában; játszottak a jezsuiták iskoláiban ünnepek alkalmával ilyeneket is.

Ez összeállítás magában foglalja tehát a Nemzeti Múzeum könyvtárából: 1. a kinyomatott tanodai drámákat, 2. a programokat, és végre 3. a kéziratban fenmaradt játékokat. Nagyobb pontosság kedvéért külön választottam a magyar, külön az idegen nyelvűeket s közlöm az iskola és az illető osztály nevét is, az előadás napjának lehetőleg pontos megjelölésével.

Midőn e jegyzéket ezennel közzé teszem, czélom egyfelől a Nemzeti Múzeum könyvtárának eme becses gyűjteményét a közönségnek röviden bemutatni, másfelől pedig hazai könyvtáraink őreit s a magán gyűjtemények tulajdonosait pár szóval figyelmeztetni arra, mily rendkívül nagy irodalomtörténeti fontossággal bírnak s mily gondos őrizetet érdemelnek e csekélységeknek látszó apróságok.

Ezen hazai tanodai drámák bibliographiai jegyzéke itt következik.

TANODAI DRÁMÁK.

I. Teljes szöveggel.

1. Magyar nyelven.

1. 1575. Theophania, Az az: Isteni megjelenés. Wy es igen szép Comoedia a mi első Atyainknac allapattyáról, es az emberi tiszteteknc rendeleseről auagy gradiczarol. Szegedi Lőrincz által: Debrecembe Nyomtatattot Komlos Andras által 1575. 4-r. A—F = 6 iv = 24 sztan lev. (vége hiányzik.) Egyetlen példány.

2. É. n. (1740.) Jekoniás. Szomoru szabásu vig ki-nenettelü játék, mellyet egy némelly Jesus Társaságabeli Tanító-Mester (Kozma Ferencz) szerzett és elő-állatott. Győr. 8-r. II, IGI és 6 l. 5 felvonás. Kéziratban lásd 124 sz. a.

3. 1749. *Ama Hires Bátor szívü és Vitézi Nagy erejü Nevezetes Szent Judith Asszony nak Holofernessel, Nabugodonozor erős Táborának kevély Fő Hadi Vezérével lett jeles dolgairól iratott Rövid Historia, Melly Tragédiás Magyar Verseken ujonnan foglaltatván, kibocsáttatott. Nyomtattatott Budán, 1749. Esztendőben. A₁—B₅ = 16 sztlan lev. XIII. Actus, versekben.*

4. 1750. *Constantinus Porphyrogenitus. Szomorujáték öt végezésben. Irta Faludi Ferencz. (Acta in albo castro collegii Tyrnaviensis. XIII. Septembris MDCCL.) Lásd: Faludi Ferencz költeményes maradványai. Egybeszedte . . . Révai Miklós Győrött 1786. II-ik kötet. 1—114. l.*

5. 1753. *Sedecziás. Keserves játék, mellyet magyar nyelven szerzett Kunits Ferencz Jesus Társaságának szerzetes papja. Kassa. 1753. 8-r. 88 l. 5 felvonás.*

6. 1767. *Salamon (1 felvonás),*

7. 1767. *Ptolomaeus (szomorujáték 5 felvonásban) és*

8. 1767. *Titus (3 felvonás.) Három szomorujáték, kettejét ennen maga szerzette, harmadikát pedig Metasztaziusból fordítottá Illei János Jesus Társaságának papja. Kassán 1767. 8-r. II. 168 l.*

9. 1767. *Cyrus. Szomorujáték, melyet magyar nyelvre fordított Kereskényi Ádám Jesus Társaságának szerzetes papja. Kassán 1767. 8-r. 88 l. 3 felvonás.*

10. 1767. *Mauritius tsászár. Szomorujáték, mellyet magyar nyelvre fordított Kereskényi Ádám, Jesus Társaságának szerzetes papja. Kassán 1767. 8-r. 82. l. 3 felvonás.*

11. 1789. *Tornyos Péter. Farsangi játék. Szerzette Illei János. Komáromban és Pozsonyban. 1789. 8-r. 66 l. 3 végzés.*

2. Latin és francia nyelven.

12. 1723. *Emericus Bebekus et Joannes Zápolya, Roxiae Gubernatores a Ludovico I. Hungariae rege constituti. Per Paulum Koložsvári. Claudiopoli. 1723. 12° A — D = 32 sztlan lev. Actus III.*

13. 1728. *Tenerorum Lusus Amorum cum Infante Deo, Quorum auspex Gratosissimus Excellentissimus*

LD

Dnus Stephanus Kohari, Iudex Curiae Regiae. Budae. 1728. 8° p. 34. Carmina VII.

14. 1730. aug. 22. Arsinoe. Tragoedia, Nuper visa, Nunc Honoribus Reverendorum, Praenobilium, Excellentium, ac Doctissimorum Dominorum AA. LL. et Philosophiae Magistrorum... A Rhetorica Tyrnaviensi inscripta, Anno salutis M.DCC.XXX. Mense Aug. Die 22. (Auctore Stephano Világhi, e Soc. Jesu.) Tyrnaviae. S. a. (1730.) 8° 4, 66 p. Actus III. V. ö. 53. sz.

15. 1733. Ludi poetici. Honoribus... DD. Neo-Baccalaureorum pro eodem actu solemnibus a Poetis Cassoviensibus dicati. Anno aerae Christianae MDCCXXXIII. Mense... Die... Cassoviae. S. a. (1733.) 8° p. 31. Ludi III. Musae novellae ad Parnassum admittuntur. — Annus novus e veteris busto surgens. — Peccator Poenitens.

16. 1741. Spectacula Heroicae in Oriente Juventutis. Honoribus... D. D. A. A. L. L. et Philosophiae Magistrorum oblata ab Ill... Rhetorica Tyrnaviensi etc. Anno MDCCXLI. Mense... Die... Tyrnaviae 1741. 8° p. 71. Spectacula XII.

17. 1749. Innocentia laesa divinitus vindicata in Sancto Martyre, Confessore et Virgine Joanne Nepomuceno Musicali prosâ et Scenis Theatralibus exhibita, Honori ac Venerationi Sancti hujus Thaumaturgi Famâ periclitantium Patroni, a quodam fideli et indigno Magni ejusdem Sancti Veneratore et Cliente composita. (Opera 3 felvonásban.) Jaurini 1749. 4° A—J₃ = 35 sztlan lev.

18. 1749. aug... Moyses. Nuper acta ab Academicis, Nunc oblata Illustrissimis Spectabilibus etc. DD. AA. LL. et Philosophiae Magistris a Perillustri, Praenobili, Nobili Rhetorica Tyrnaviensi... Anno M.DCC.XLIX. Mense Aug. die... (Auctore Josepho Bartakovich e Soc. Jesu) Tyrnaviae. S. a. (1749.) 8° p. 64. Actus V.

19. 1765. febr. 5. Le plaisir. Comédie en un acte en vers. (Par M. Geiger.) Ehhez járul:

20. É. n. (1765. febr. 5.) Le Mariage du Rois des Romains Joseph II. avec Joseph Duchesse de Bavière. Pastorale. En deux actes en vers. Lásd mindkettőt: Fêtes célébrées à Tyrnau parla jeune Noblesse de l'Aca-

démie Royale et Archiepiscopale a l'occasion du Mariage de la Majesté le Roi des Romains Joseph II. avec Son Altesse Sérénissime Marie Joseph Duchesse de Baviere le 5 Fevrier de l'an 1765. A Tyrnau s. a. (1765.) 8° 64 p.

21. 1769. Isaac, Figura Redemptoris. Actio sacra per musicam producta. Magno Varadini. 1769. 8°. 20 szatlan lev. Partes II. Opera-szöveg. Kéziratban lásd 139 sz. a.

22. 1776. Drama Illustrissimo Reverendissimo ac Amplissimo Domino Domino Andreae Sauberer . . . Ecclesiae de Jaszow etc. Abbati, sacerdoti jubiló sacratum. Cassoviae. 1776. A — D = 13 szatlan lev. Actus III.

23. 1791. David poenitens.

24. 1791. Absolon in patrem perduellis (Scenae X) és

25. 1791. Lessus siue David lugens filium Absolon. Scenae X. Ludi Tragici in Academia Budensi nuper exhibiti, nunc restituto postliminio latiae linguae cultu patriae juventuti per Joannem Illei oblati. Comaromii. 1791. 8°. pag. 70.

II. PROGRAMMOK.

1.) Magyar nyelven.

26. 1758. jul. 16. Cyrus. Tragaedia Játék. A Nagyságos és egész Országbul egybe szedetett Nemes Nagy-Szombatban lévő Királyi, és Érseki Convictusnak Ifiaitul Játék néző helyre kiadatott Az 1758 ik esztendőben szent Jakab havának 16. napján. Nagy Szombatban. 1758. Német nyelven lásd 79 sz. a.

27. 1765. máj. 30. Imre és Konrád Esztoráz. Szomorú szabásu, vig ki-menetelü játék, melyet . . . gr. Eszterházy Károly egri püspök stb. tiszteletére jádzott a Jesus Társasága gondviselése alatt nevelkedő s tanuló Nagyságos Nemes, Nemzetes Académiai Iffiúság. Kassán 1765 pünkösöd havának 30-ik napján (Nagy Szombat. 1765.). 2-r. 2 szatlan lev. VII kimenetel

28. 1766. Boldizár. A Jesus Tarsassága Nemes Iffiúságától Székes Fehér-várot Magyar Nyelven tartatott Szomorú játék

Gyurkovits Ferencz Urnak . . . tiszteletére. Pest. 1766. 4° 1 lev. Német nyelven lásd 117 sz. a.

29. 1766. jun. 1. M. A. Plautus magyarra fordított s mocskaiból kitisztított Menechmus nevű vig szabású játéka, melyet előada a III. és IV. Váczi kegyes Oskola. Dugonics András-tól. Budán É. n. (1766.) 1 lev. Szövegét lásd 131 sz. a.

30. 1776. A delphi avagy Publius Terentius irásiból magyarra fordított játék, mellyet az ország hét fő birás és királyi táblája előtt élő nyelven játszott a Pesti Áhitatos oskolabeli nemes ifjuság 1776-dik esztendőben. Pest. É. n. (1776.) 4 r. 1 lev.

31. 1776. jul. Tamerlan esztizitiai nagyherczeg: kit második és első oskolában neveledő nemes ifjuság szokott mulató játékában elő-adott Gyöngyösön. M.D.CC.LXXVI. Esztendőben. Sz. Jakab havában. Eger. É. n. (1776.) 4-r. 4 sztan lev. 3 végezésben.

32. 1783. jun. 4. Kozroes király. Szomoru játék, melly a püspöki iskolában elő-adatott Egerben MDCCLXXXIII. Esztendőben, Pünköst Havának 4dik napján. Eger. 1783. 4° 2 sztan lev. 3 végezésben.

2. Latin, német és franczia nyelven.

33. É. n. Statua Minervalis qua Prividiensem Populum ad Exercitia I. Memoriae et Eloquentiae II. Disputationis Publicae. III. Lusus Apollonis quem ludent Nitriades Musae in Lyceo Prividiensi. Publice audienda Honorifice, officiose, peramanter invitat M. Zacharias Kallinkius. S. l. et a. (Trenchinii circa 1652.) 4° 4 sztan lev. Actus I. Programm, szöveggel.

34. 1657. Gymnasium Sapientiae Ac Virtutum, Inter initia gymnastica novi Gymnasii Posoniensis exemplo dramatico in theatro extractum. Auctore Rehliano (Johanne.) Trenchinii. 1657. 4-r. 4 sztan lev. Actus V. Latin és német nyelven.

35. 1668. Eleazar Constans, quem honori Incl. Status Evangelici in Collegio Eperiensi Inspectorum, Velut Examinis Publici habiti Coronidem juvenus in scenam produxit. (Szerzője: Ladvér Illés.) Bartphae S. a. (1688.) 4-r. 4 sztan lev. Actus V.

36. 1669. oct. 4. Papinianus Tetragonos. Hoc est

Vir Magnanimus, Justus, Constans rectique pertinax, in Theatrum productus et Gen.... Hung. Statuum Evang. Ablegatis, Inspectoribus necnon reliquis omnium Ordinum Civibus, ab Ill. etc. Juventute Incluti Gymnasii Evangelici, quod Eperjessini est, pro felici Examinis Publici Colophone scenice monstratus. Leutschoviae. 1669. 4-r. Actus V. 8 sztlan lev.¹⁾

37. 1669. Melos Paschale Rhythmicum. Jesu Christo Primo et Ultimo, sine Principio sine Termino, Angelorum et Hominum Imperatori semper Augusto etc. etc. Sacrum et Juventuti Scholasticae Ollassiensi dicatum ab ejusdem Ludi Ephoro M. Daniele Kleschio, N. H. P. L. Caes. Eccl. Ollass. Pastore etc. Anno CIQIQCLXIX. Leutschoviae. 2°. 2 sztlan lev. Husvéti passio-játék V. Actusban. Előadatott: »von der Schul-Jugend zu Wallendorff am Heil Oster-Montag Abends, Dem Edlen und Vesten Hr. Steffan Halligantz, als durchreisenden glückseligen Bräutigam zu Ehren, und dessen (tit.) Epperiesserschen Herren Reisegefährten und Beystenden zu sonderlichen gefallen...«

38. 1682. oct. B. C. D. Decennale Expirium et Primum Respirium Status Evangelici, Summo Rerum Moderatori D. T. O. M. in Gloriam nec-non Publicae Pacis Curatoribus, Nutricijs et Fautoribus in honorem scenice praesentatum a tenera hactenus dispersa Juventute Eperjensi. S. I. (Leutschoviae.) 1682. 4° 4. sztlan lev. Partes II. Latin és német nyelven.

39. 1695. Hungariae Triumphus in Quirinali. Musicis modis celebratus, dum Ill. et Rev. D. Comes Emericus

¹⁾ Ezt a programmot ismertette Thaly Kálmán: Tököly Imre és iskola társai mint színjátszók cz. cikkében. (Lásd Századok XVI. évfolyam. [1880.] 411–417 ll.) Ez érdekes színmű szerzőjének Vandrák András (Az eperjesi egyházkerületi ág. h. evang. collegium multjának és jelen állapotjának vázlatos rajza. Eperjes. 1867. II. l.) és utána Molnár Aladár (A közoktatás története Magyarországon. I. kötet. Budapest. 1881. 345 l.) Ladivér Illés eperjesi tanárt, az »Eleazar Constans« szerzőjét tartja. Nem tudom, mi alapja van ennek; de figyelmet érdemel mindenesetre az is, hogy ugyanezen színműnek a Nemz. Múzeum könyvtárában található kéziratos példányán (lásd 133 sz. a.) a körmöcbányai Brumer Dávid van följegyezve, mint szerző.

Csaky de Keresztszegh Perpetuus Terrae Scepusiensis Dominus Abbas B. M. V. de Curru, Cathedr. Eccl. Agriensis Canonicus, Hungarus, Collegii Germ. et Hungarici Alumnus, In Romano Soc. Jesu Collegio Theologicâ Laureâ donaretur eamque Innocentio XII. Pont. Max. dicaret, A Josepho Octavio Pitonio. Romae 1695. 4° pagg. 14. Opera 3 részben. Elől Csáky Imre ajánlása XII. Incze pápához. Programm, szöveggel.

40. 1695. Hungaria in Libertatem ab Austria vindicata. Melodrama Musicis concentibus decantandum, dum sub auspiciis Josephi I. Rom. Hungariae etc. Regis Ill. et Rev. D. Comes Paulus Zichy de Zichs Perpetuus in Vasonkü, Palota etc. Neonon Praepositus B. M. V. ante Castrum Budense, Collegii Germ. et Hungarici Alumnus Hungarus, In Templo S. Ignatii Collegii Romani Soc. Jesu pro Doctoratus Laurea publice Universam Theologiam propugnat. Armonicis modulis donavit Joseph Octavius Pitonius. Roma. 1695. 4° pagg. 14. Opera 3 részben. Programm, szöveggel.

41. 1705. Fata Hungariae sub Ladislao et Mathia Corvino. Auctore Michaele Missovicz. Leutschoviae. 1705. 4°. Előadatott Rozsnyón az evang. seminariumban.

42. 1706. Europa Comico-Tragica. Quam Duobus a Geniis Meo Tuoque exagitatam: tot a lustris vicinis intestinisque insanientem cladibus: tot feralibus fumantis Martis funestam scenis: Geographice et Politice in Theatrum dedit Ludi Aug. Evang. Praenobilis Ingenua et Christiana Juventus Rosnaviae (Praemia Palaestritis exhibente Per Illustri et Generoso Domino Lani) S. l. (Leutschoviae.) 1706. 4°, 4 sztlán levél. Actus V.

43. 1707. Pigritius, scholarum hostis ad Causasum deportatus....., 1707. 4-r Előadatott Eperjesen az ev. lyceumban.

44. 1708. Cyrus, vivum providentiae divinae in personis arduis a Deo destinatis fatibus speculum, pro Coronide Publici Examinis in scenam productus a Spect. Perill. Gen. et Ingenua Evangel. Seminarii Rosnaviensis Studiosa Juventute. (Auctore Michaele Missovicz.) Leutschoviae. 1708. 4-r. 4 sztlán lev. Actus VI.

45. 1713. Homagium Religionis, Palladis et Ho-

noris, Eminentissimo ac Serenissimo Principi Christiano Augusto S. R. Ecclesiae Presbytero Cardinali . . . Archi Episcopo Strigoniensi etc. a devotissima honori ejusdem Archi-Episcopali Universitate Societatis Jesu Tyrnaviensis, salutatoria scena exhibitum. Anno M.DCC.XIII. Tyrnaviae. 1713. 4° 4 sztlan lev. Inductiones VIII.

46. 1714. Fraternalis in fratrem impietatis ultio, in Alexio, Isaacii Imperatoris Constantinopolitani Filio adumbrata, ac honori posthumo Celsiss. Princ. R. I. Pauli Eszterhazi de Galantha . . . in Alma Archi-Episcopali Societatis Jesu Universitate Tyrnaviensi in scenam data. (Szerzője: Mindszenti Imre, jezsuita tanár Nagy-Szombatban.) Tyrnaviae. 1714. 4° Latin és magyar nyelven, 10 sztlan lev. Actus III.

47. 1719. Vidus. Intestina accendens odia inter Principes Ungariae, Ducem et Regem Consanguinitatis foedere junctos, honori ac venerationi Eminentissimi et Serenissimi Principis ac Domini Domini Christiani Augusti . . . Archi Episcopi Strigoniensis a praenobili nobili et ingenua Rhetorices et Poeseos Gymnasii Palfiani Prividensis Juventute Lineamentis Theatralibus depictus Claroque Cabalistico Carmine concinnatus, Typis vero editus Anno quo Regna vigent passim bona queis Concordia regnat, A tanto Eugenios cupit optima foedera bello (1714.) Tyrnaviae. 4° A—O₃ = 55 sztlan lev. Actus III. Programm és teljes szöveg.

48. 1726. Nexus indissolubilis Damonem inter et Pythiam amicissimus. Honori Dom. Dom. Comiti Ladislai Adami Erdődi, Episcopi Nitriensis. Tyrnaviae. 1726. 4° Actus III. Előadatott Nyitrán a piaristák gymnasiumában.

49. 1728. aug. 25. Onomasticus Mercurii Stephanitus seu Natalis Coronatus Excellentissimi ac Illustrissimi Domini Comitiss, Domini Stephani Koháry . . . A Clientibus Scholis Piis Pesthiensibus infra Octavam S. Stephani Protomartyris scenice adumbratus. Budae. 1728. 4° 6 sztlan lev. Actus III.

50. 1728. Felix Bellator ubique sive Thomas Erdődus patriae propugnator, portaeque Otto-

manicae oppugnator utrinque accerimus. Gr. Erdődy László Ádám nyitrai püspök tiszteletére. Tyrnaviae. 1728. 4°. Actus III. Előadatott Nyitra n a piaristák gymnasiumában.

51. 1729. jun. 12. Artaxerxes, de Artabano triumphans. Drama Ab Illustrissima, Perillustri Praenobili, Nobili et Ingenua supremae, ac Mediae Grammatices Classis Juventute exhibitum in Episcopali Societ. Jesu Gymnasio Eperiesini Anno M.DCC.XXIX. mense junio die (12.) Cum ex Munificentia cujusdam Anonymi Comitatus Sárosiensis membri Nobilissimi bene meritis in Arena Literaria Victoribus Praemia decernerentur. Cassoviae. S. a. (1729.) 4° 2 sztlan lev. Actus I. (A VII. és VIII. jelenet közt Interludium.)

52. 1729. Gygas pusio seu Sanctus Puer Celsus Jesu Christi, martyr inclytus. Honori ac Venerationi Illustrissimi Domini Domini Lazari L. B. Aponyi de Nagy-Apony. Ab Ill. Praenob. Nob. ac Ing. Collegii Nitriensis Matyasovszkiani Schol. Piarum Adolescentia Elementari in scenam datus. Tyrnaviae. 1726. 4°. 4 sztlan lev. Actus III.

53. 1730. aug. 8. Arsinoe. Tragoedia. Honori posthumo Celsissimi Sacri Romani Imperii Principis Pauli Eszterhazy de Galantha consecrata, cum Anniversaria ejusdem munificentia bene merita de reliteraria Juventus in Alma Archi-Episcopali Universitate Societatis Jesu Tyrnaviensi Proemiis donaretur, Anno M.DCC.XXX. Mense Augusto die 8. Tyrnaviae. 1730. 4°. 18 sztlan lev. Actus III. (Programm latin, magyar és német nyelven.) Teljes szövegét lásd 14. sz. a.

54. 1730. Neo-Phoebus Novo Scholarum Piarum Gymnasio illucescens, siue Excellentissimus ac Illustrissimus Dominus Dominus S. R. I. Comes Joannes Jacobus a Löwenburg Dominus D. Fundator gratiosissimus, a Piis neo-fundati Gymnasii Rosenbergensis: Scholis Scenice adumbratus Annoquo Liptoviae festus patefecit Apollo Theatra. S. l. (1730.). 4° 4 sztlan levél. Actus III.

55. 1734. M. Lucullus et Volumnius. Drama Ab Illustrissima, Perill. Praenob. Nob. ac Ing. Infimae Classis Grammatices Juventute in scenam datum. In Alma Archi-Episcopali

Societatis Jesu Universitate Tyrnaviensi Anno M. DCC. XXXIV. Mense Junio, Die S. l. (Tyrnaviae.) 1734. 4°. 4 szatlan lev. Scenae XII

56. 1735. jun. 12. Praemium fidei et amoris in Insigni Heroe Michaelae Eszterházy Theatralibus ludis exhibitum. Belohnung der Trey und Liebe in der Person des grossen Helden Michaelis Eszterházy in öffentlichen Schau-Spill vorgestellet. Ab Illustrissima Perill. Praenob. Nob. ac Ingen. Soproniensis S. J. Gymnasii Juventute Anno 1735. Mense Junii die 12. Sopronii. 1735. 4°. 12 szatlan lev. Partes III.

57. 1735. Dux conspicuus fidei Idantyrus, a quo Philomusus in Helicon adiutus est. Honori ac Venerationi Perillustris ac Generosi Domini Domini Stephani Sehy etc. Ab Ill. Spect. Praenob. Nob. ac Ing. Bistriciensis P. Scholarum Piarum Gymnasii Rhetorices et Poeseos Juventute in scenam datus. Claudiopoli. 1735. 4°. 2 szatlan lev. Inductiones XIII.

58. 1738. május Jagello, ex magno Lithuaniae duce Rex Poloniae electus. Das ist: Jagello ausz einen Gross-Fürsten von Lithauen Erwählter König in Pohlen. Ab Ill. Perill. Praenob. Nob. Ac. Ing. Soproniensis Societatis Jesu Gymnasio in scenam datus Anno 1738. Mensis Maji die Sopronii. 1738. 4°. A—D₃ = 16 szatlan lev. Actus V.

59. 1738. jun. 22. Zrinius ad Sigethum. Acta in Aula Celsissimi Principis Primatis Hungariae et Archi-Episcopi Strigoniensis. XI. Cal. Feb. Anni MDCCXXXVIII. a Rhetoribus Posoniensibus. Deinde Ejusdem jussu et impensis typis data. Posonii. S. a. (1738.) 4°. A—B₂ = 7 szatlan lev. Actus III. (Programm teljes szöveggel.) V. ö. 176 sz.

60. 1738. Mithridates. Tragoedia S. l. 1738. 4°. 2 szatlan lev. Scenae XIV. Előadatott a pozsonyi érseki gymnasium felső nyelvtudományi osztályában.

61. 1744. jun. Sanctus Ladislaus Episcopatus Varadinensis author. Cassoviae. 1744. 4°. 4 szatlan lev. Actus III. (Magyar és latin nyelven.) Előadták a nagy-váradi jezsuita collegiumban.

62. 1746. jul. 3. Matthaeus et Simon. S. l. (Tyrnaviae.)

1746. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták u. o. a jezsuita gymnasium elemi osztályának növendékei

63. 1755. sept. 7. Meribbal. Acta Budae a Scholis humanioribus. Budae. S. a. (1735.) 4°. 2 sztlan lev. Actus III.

64. 1756. febr. 26. Saltus proemium caput Joannis in disco. Acta ab Antiquissimo Seminario S. Stephani Primi Regis Hungariae Anno MDCCLVI. Die XXVI. Februarii S. l. et a. (1756.) 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták az esztergomi seminariumban.

65. 1756. máj. Cyrus minor. S. l. et a. (Tyrnaviae. 1756.) 4°. 3 sztlan lev. Actus III. Előadták u. o. a jezsuita gymnasium középső nyelvtudományi osztályának növendékei.

66. 1756. máj. David. Tyrnaviae. 1756. 4°. 2. sztlan lev. Actus III. Előadták a trencsényi jezsuita gymnasium alsó és elemi osztályának növendékei.

67. 1756. máj. Titus. Tyrnaviae. 1756. 4°. 2. sztlan lev. Actus III. Előadták a trencsényi jezsuita gymnasium felső és közép nyelvtudományi osztályának növendékei.

68. 1756. jun. Filius prodiguus a patre discedens. Tyrnaviae. 1756. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták a besztercebányai jezsuita gymnasiumban.

69. 1756. jun. Pancratius. Tyrnaviae. 1756. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták a komáromi jezsuita gymnasium növendékei.

70. 1756. jul. 29. Alexis. Tyrnaviae. 1756. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták Pozsonyban a jezsuita gymnasium középső nyelvtudományi osztályának növendékei.

71. 1756. jul. Ibranus. Tyrnaviae. 1756. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták ugyanott a jezsuita gymnasium elemi osztályának növendékei.

72. 1756. sept. Procopius. Tyrnaviae. 1756. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták a trencsényi jezsuita gymnasium növendékei.

73. 1756. Amicitia fraudulenta. Agriae. 1756. 4°. 2 sztlan lev. Actus I. Előadták a miskolczi minoriták gymnasiumában.

74. 1756. Darius. Tyrnaviae. 1756. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták a piaristák nyitrai gymnasiumában.

75. 1756. *Jehanguirus. Tyrnaviae. 1756. 4°. 2 szatlan lev. Actus III.* Előadták a komáromi jezsuita gymnasium két felső nyelvtudományi osztályának növendékei.

76. 1757. jun. *Ajax et Teucer. Tyrnaviae. 1757. 4°. 2 szatlan lev. Actus III.* Előadták u. o. a jezsuita gymnasium felső nyelvtudományi osztályának növendékei.

77. 1757. sept. *Judas Machabeus. S. l. et a. (Tyrnaviae. 1757.) 4°. 2 szatlan lev. Actus V.* Előadták a selmeczi jezsuita gymnasium alsó és elemi osztályának növendékei.

78. 1758. sept. 8. *Aspar. S. l. et a. (Tyrnaviae. 1758.) 4°. 2 szatlan lev. Actus III.* Előadták u. o. a jezsuita gymnasium felső nyelvtudományi osztályának növendékei.

79. 1758. sept. 16. *Cyrus. Ein Trauer-Spiel. (5 Abhandlungen) Tyrnau. 1758. 4°. 2 szatlan lev.* Előadták u. o. a jezsuita gymnasium convictusának tagjai. Magyar nyelven lásd 26 sz. a.

80. 1758. sept. *Artaxerxes. Tyrnaviae. 1758. 4°. 2 szatlan lev. Actus III.* Előadták a trencsényi jezsuita collegium felső és középső nyelvtudományi osztályának növendékei.

81. 1758. sept.... *Regulus. S. l. et a. (1758.) 4°. 2 szatlan lev. Actus III.* Előadták a selmeczi jezsuita gymnasium növendékei.

82. 1758. *Sanchus. Tyrnaviae. 1758. 4°. 2 szatlan lev. Actus III.* Előadták a szakolczai jezsuita gymnasium alsó és elemi osztályának növendékei.

83. 1758. *Aurelius. S. l. et a. (1758.) 4°. 2 szatlan lev. Actus V. Actus I Ante meridiem. A. III. Sub meridiem. A. IV. Post meridiem. A. V. Sub vesperam.* Előadták a szakolczai jezsuita gymnasium növendékei.

84. 1759. máj.... *Theophilus. Tyrnaviae. 1759. 4°. 2 szatlan lev. Actus III.* Előadták a selmeczi jezsuita gymnasium alsó és elemi osztályának növendékei.

85. 1759.... *Theophilus. In einem Spiele vorgestell. (III Abhandlungen.) Tyrnau. 1750. 4°. 2 szatlan lev.* Előadták ugyanott. Az előbbinek német fordítása.

86. 1759. sept. 9. *Quintus Fabius. Tyrnaviae. 1759. 4°. 2 szatlan lev. Actus III.* Előadták a szakolczai jezsuita gymnasium felső és középső nyelvtudományi osztályának növendékei.

87. 1759. sept. . . Octavianus Caesar. S. l. et a. (Tyrenaviae. 1759) 4°. 2 szatlan lev. Actus III. Előadták ugyanott a jezsuita gymnasium felső nyelvtudományi osztályának növendékei.

88. 1759. sept. . . Pacuvius Calavius. S. l. et a. (1759.) 4°. 2 szatlan lev. Actus III. Előadták a selmeczi jezsuita gymnasium növendékei.

89. 1759. sept. . . Pacuvius Calavius. S. l. et a. (1759.) 4°. 2 szatlan lev. III Abhandlungen. Az előbbinek német kiadása.

90. 1759. sept. . . Romulus és Remus. Tyrenaviae. 1759. 4°. 2 szatlan lev. Actus III. Előadták a trencsényi jezsuita gymnasium felső és középső nyelvtudományi osztályának növendékei.

91. 1759. sept. . . Sedecias. S. l. et a. (1759.) 4°. 4 szatlan lev. (Mellette német és tót programm.) Előadták a besztercebányai jezsuita gymnasium felső és középső nyelvtudományi osztályának növendékei.

92. 1759. Joannes Corvinus et Simon Kemenius. S. l. et a. (Sopronii 1759.) 4°. 2 szatlan lev. Actus III. Előadták ugyanott a jezsuita gymnasium felső nyelvtudományi osztályának növendékei.

93. 1759. Theoxena. S. l. et a. (Tyrenaviae. 1759.) 4°. 2 szatlan lev. Actus III. Előadták ugyanott a jezsuita gymnasium középső nyelvtudományi osztályának növendékei.

94. 1760. máj. . . Tres pueri Babylonici. Tyrenaviae. 1760. 4°. 2 szatlan lev. Actus III. Előadták a selmeczi jezsuita gymnasium alsó és elemi osztályának növendékei.

95. 1760. jun. . . Aelius Sejanus. S. l. et a. (1760.) 4°. 2 szatlan lev. Actus III. Előadták a pécsi jezsuita gymnasiumban.

96. 1760. sept. . . Salomon et Geysa. Tyrenaviae. 1760. 4°. 2 szatlan lev. Actus III. Előadták a pécsi jezsuita gymnasiumban.

97. 1761. máj. 8. Saul. Tyrenaviae. 1761. 4°. 2 szatlan lev. Actus III. Előadták ugyanott a jezsuita gymnasiumban.

98. 1761. jun. 7. Pythias et Damon. Tyrenaviae. 1761. 4°. 2 szatlan lev. Actus III. Előadták ugyanott a jezsuita gymnasium első nyelvtudományi osztályának növendékei.

99. 1761. jun. 21. Thebae vindicatae. Tyrenaviae.

1761. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták ugyanott a jezsuita gymnasium elemi osztályának növendékei.

100. 1761. jun... Alexius Japon. Claudiopoli. 1741. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták ugyanott a jezsuita collegium alsó nyelvtudományi osztályának növendékei.

101. 1761. jun. Babilas. Tyrnaviae. 1761. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták a beszteczebányai jezsuita gymnasium növendékei.

102. 1761. sept. 8. Emericus et Andreas. Tyrnaviae. 1761. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták a trencsényi jezsuita gymnasium növendékei.

103. 1761. sept... Lisbius. S. l. et a. (1761.) 4°. 1 lev. Előadták a bazini jezsuita gymnasium növendékei.

104. 1761. sept. Nehemias. Honoribus Celsissimi ac Reverendissimi S. R. I. Principis Domini Domini Francisci e Comitibus Barkóczy de Szala. Tyrnaviae. 1761. 4°. 4 sztlan lev. Actus III. Előadták ugyanott a jezsuita gymnasium növendékei.

105. 1761. Leangus. Tyrnaviae. 1761. 4°. 2 sztlan lev. Actus V. Előadták a szakolczai jezsuita gymnasium közép és felső nyelvtudományi osztályának növendékei.

106. 1761. Meleager. Tyrnaviae. 1761. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták a trencsényi jezsuita gymnasium alsó és elemi osztályának növendékei.

107. 1761. ... Syrao et Heraclio. Tyrnaviae. 1761. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták a trencsényi jezsuita gymnasium növendékei.

108. 1762. jun. 6. Thiamus et Penthesius. Tyrnaviae. 1762. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták ugyanott a jezsuita gymnasium középső nyelvtudományi osztályának növendékei.

109. 1762. jun. Cum te latebris in thronum sublimatio. S. l. (Claudiopoli.) 1762. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták ugyanott a jezsuita gymnasium középső nyelvtudományi osztályának növendékei.

110. 1762. jun. Tobias junior ad Patrem Redux. Tyrnaviae. 1762. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták a trencsényi jezsuita gymnasium alsó és elemi osztályának növendékei.

111. 1763. máj... Julius Martyr. S. l. et a. (Cassoviae 1763.) 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták ugyanott a jezsuita gymnasium középső nyelvtudományi osztályának növendékei.

112. 1764. Cyrus. Pièce heroique de Mr. L. Abbe Metastasio. Représentée devant Leurs Majestez Imp. Royal. Apostol. par Les Demoiselles Pensionnaires de la Congregation de Notre-Dame à Presbourg. S. a. (1764.) 4°. 3 pages. (Francia nyelven.) 3 Actes. Ehhez járul:

113. 1764. Les Amazones Modernes de Mr. Le Grand, Ajustées au Théâtre des Demoiselles Pensionnaires de Notre-Dame, avec une Danse d' Esclaves, A la fin du 2. Acte. La pièce finit par une Marche des Amazones armées de Lances.

114. 1764. Titus. Piece Heroique en trois Actes de Mr. L'Abbé Metastasio. Représentée devant Leurs Majestez Imperiales & Roiales Apostoliques, par les Demoiselles Pensionnaires de la Congregation de Notre-Dame, à Presbourg l'an 1764. Ehhez járul:

115. 1764. Ninette à la cour. Petite burlesque intitulée, qui suit la premiere piece. Représentée devant Leurs Majestez Imperiales Roiales Apostoliques, par les Demoiselles Pensionnaires de la Congrégation de Notre-Dame, à Presbourg. Presbourg, s. a. (1764.) 4°. 3 pages et l.

116. 1765. jul. Palilia Sacra. Strigonii. 1765. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták az esztergomi jezsuita gymnasium növendékei.

117. 1766. Balthasar. Ein Trauer-Spiel. 4°. 1 lev. (Magyar nyelven lásd 28. sz. a)

118. 1767. Telephus. S. l. et a. (Sopronii. 1767.) 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták ugyanott a jezsuita gymnasium elemi osztályának növendékei.

119. 1770. Midas. Posonii. 1770. 4°. 2 sztlan lev. Actus III. Előadták ugyanott a jezsuita gymnasium növendékei.

120. 1775. jun. 4. Schäferspiel, welches bey Gelegenheit der feyerlichen Handlung, da der Hochwürdige Herr Georg Primes, Abt von Sanct Georgen zu Segnien, und Stadtpharrer in Oedenburg: nach zurückgelegten fünfzig Jahren Seines Priestertums, Das hochheilige Messopfer neuerdings den 4 Junii als einfallenden Pfingst Sonntag entrichtet. Oedenburg. 1775. 4°.

2 szatlan lev. Előadták a soproni evang. iskola második osztályának növendékei.

121. 1775. jun. 13. *Drama officioso — bucolicum* Gymnasii Sabariensis sacratum Idibus Junii Anno M.DCC.LXXV. Excellentissimo Illustrissimo ac Reverendissimo D. D. Francisco Episcopo Jaurinensi e Comitibus Zichy de Vasonkő etc. etc. dum Sabariam advendaret. Sopronii. 1775. 4°. 80 l. Partes III. Programm, teljes szöveggel.

122. 1775. jun. *Excidium Hierosolimitanum a Tito et Romano exercitu factum.* Sopronii. 1775. 4°. 2 szatlan lev. Actus III. Előadták a soproni iskola rhetorai.

123. 1776. sept. 5. *Caracalla, Getam fratrem perimens. Tragoedia.* Magno-Varadini. 1776. 4°. 2 szatlan lev. Előadták ugyanott a jezsuita gymnasium közép és felső nyelv-tudományi osztályának növendékei.

124. É. n. *Olympia Jovi Sacra, siue Incrementum Musas inter et Pastores Amoris Certamen.* Excellentissimo Domino Domino Adamo Patachich, Ecclesiae Varadiensis Episcopo, annum diei onomasticae recursum celebranti... ab Carolo Ditters Musices, Wenceslao Pichl Dramatis Authoribus. Magno-Varadini. (É. n.) 4°. 14 szatlan lev. (Programm, teljes szöveggel.)

III. Kéziratban levő tanodai drámák, teljes szöveggel.

1. Magyar nyelven.

125. É. n. (1749.) *Jekonias.* Szomorú szabású Vig ki menetelű Játék. Bartakovich József gyűjteményében. (Nyomtatásban lásd 2. sz. a.)

126. É. n. (1750.) *Constantinus Porphyrogenitus Faludi Ferencztől.* Bartakovich József (Nyomtatásban lásd 4. szám alatt.)

127. 1750. *Constantinus Porphyrogenitus.* Szomorú Játék öt végezésben. Az első levél alján egykorú kézjegyzése: »P. Faludi Ferencz fordította olaszból.« 4°. 20 lev.

128. E. n. *Caesar.* 5 végezés. Bartakovich József gyűjteményében.

129. 1749. Caesar Aegyptus Földén Alexandria-ban. Szomorújáték 5 végezésben. P. Faludi Ferencz ford. Olaszból. »Ment Játékban Fejér-Egyházi kastélyban az őszi mulató napok alkalmatosságával, T. P. Kunics Ferencz Rectorsága alatt 1749-dik Esztendőben. MS. Sec. XVIII. 4°. Fol. 19 (Horvát István könyvtárából.) Faludinak ismeretlen drámája.

130. 1753. Egyptomi József, azaz Menynyországnak uttya, mellyet nyitt az ártatlanság. Ex Latino Patris Leyai S. J. in Hung. Linguam convertit a. 1753. Tyrnaviae P. Moyses Lestyán, S. J. Scholasticus tertii anni Theologicus. Nazione Siculus Transylv. Leíratott Bécsben 1754. 15. Aug. in Collegio Theresiano. (Prologusában említetik egy »Salamon« cz. tanodai dráma.) MS. Sec. XVIII. 4°. Fol. 12 (Horvát István könyvtárából.)

131. 1766. jun. M. A. Plautus magyarra fordított s mocskaiból kitisztított Menechmus nevű vigszabású játéka, melyet előada a III. és IV. Váczi kegyes Oskola. Fordította Dugonics András. MS. Sec. XVIII. 2°. Fol. 17. (Nyomatott programját lásd 29. sz. a.) 5 Rész.

132. 1770 Gyöngyösi. Vigszabású Játék, melyet előadott Dugonics András, kegyes oskolabéli szerzetes pap, 1770, midőn Váczon V. és VI. oskolát tanítaná. MS. Sec. XVIII. 2°. Fol. 22. Actus V.

133. É. n. Solimanus. Actus IV. MS. Sec. XVIII. 2°. Fol. 9.

2. Latin nyelven.

134. 1653. Actus continens ascensionem Christi et missionem Sancti Spiritus. Auctore Andrea Sartori. Előadatott az illavai gymnasiumban pünkösdkor.

135. 1653. Actus oratorius continens solennem Natalitorum Domini Festivitatem, aliquot thematibus comprehensam. Auctore Andrea Sartori. Előadatott az illavai gymnasiumban karácsony ünnepén.

136. 1653. Actus oratorius de Passione Domini. Auctore Andrea Sartori. Előadatott az illavai gymnasiumban husvétkor.

137. 1653. jan. 8. Lusus scholasticus seu actus

oratorius exhibens hominis creationem, lapsum et per Nativitatem Christi Salvatoris reparationem. Auctore Andrea Sartori. Előadatott az illavai gymnasiumban.

138. 1670. Elaboratio Actus Comici de Papiniano, Consiliario Bassiani. A Davide Brumer, Cremniciensi. MS. Sec. XVII. 4°. Fol. 55. (Nyomtatott programját lásd 36. sz. a.)

139. 1769. Isaac, Figura Redemptoris. Actio Sacra per Musicam producta Magno Varadini. Metastasii versio. MS. Sec. XVIII. 2°. Fol. 11. (V. ö. 21. sz.)

140. 1770. máj. 28. Opimius. Comoedia. »Egerunt hanc die maji eodem A. 1770. praesente Eminentissimo Cardinale Christophoro Migazzi cum universo Clero et Dominis Vaciensibus, a meridie, incepit 5-a, duravit paullo post 7-am. Composuit autem Comoediam hanc Andreas Dugonics a S. Angelo Custos professor Rhetoricae et Poeseos Vacii. MS. Sec. XVIII. 2°. Fol. 22.

141. 1770. sept. 19. Asinaria Plauti. Expurgata ab Andrea Dugonics. 1770. Vacii die Corporis Christi. MS. Sec. XVIII. 2°. Fol. 11.

142. Laodice, Regina Cappadociae. Tragoedia declamatoria. MS. Sec. XXIII. 4°. Fol. 10.

Bartakovich József gyűjteményében: (693 An. Laod.)

143. Abdias. Actus I.

144. Aëtius. Actus III.

145. Alexis. Actus I. A P. Friz.

146. Artaxerxes. Actus III.

147. (Attila, Buda, Taxus.) Actus I. (Czimje nincs.)

148. Balthasar. Actus III. »NB. haec actio in originali habet V. Actus edita est Parme ab aliquo e S. Jes. 1753.«

149. Belisar. Actus I. (Czimje nincs.)

150. Codrus. Tragoedia a P. Friz. Actus III.

151. Cyrus. Actus III.

152. Demophon. Actus III.

153. Dido derelicta. Actus III.

154. Dion. Actus V. Auctore Granelli S. J.

155. Eustachius S. Martyr. Tragoedia. Actus III.

156. Galanthophilus, Miles Gloriosus. Actus I.
157. Issipile. Actus III.
158. Jephthe. Actus III. Acta primum 1750. Reproducta subinde in variis locis.
159. Joseph, a fratribus suis adoratus et agnitus. Authore Metastasio. Partes II.
160. Macaria. Actus III.
161. Manasses. Tragoedia. Auctore P. Granelli Italice edita. Latinitate a P. Pamer. S. J. donata.
162. Mithridates. Actus III.
163. Mors Caesaris. Actus III.
164. Olympias. Actus III.
165. Psychis seu Declamatio in materia sacra sub schemate amorem DEI Filij erga nos exhibens, Acta Graecij a P. Andrea Friz.
166. Salamon. Declamatio a Prof. Andrea Friz. (Drámai költemény.)
167. Sedecias. Auctore P. Granelli Italice edita. Latinitate a P. Pamer S. J. donata.
168. Sesostris. Actus III.
169. Simon Machabaeus. Acta Tyrnaviae a media Grammaticae classe. A. 1747. Authore Mag. Josepho Bartakovich. Actus III.
170. Syroes. Actus III.
171. Telemachus. Actus III.
172. Themistocles. Actus III.
173. Titi Clementia. Actus III.
174. Zenobia. Actus III. NB. In hoc praecedente actione nec illa ordo scenarum est, qui in originali Italica; nec omnes illi sensus. Multumque inferior videtur esse ipsa originali Italica actione.
175. Zrinius ad Sigethum. Actus I. V. ö. 59. sz.

Koppi Károly gyűjteményében: (186. Fol. lat.)

176. Theuropides. Actus V. Fol. 7. (Czímje hiányzik.)
177. Az erszény. Actus V. Fol. 14. Czímje szintén hiányzik. Prologusa így kezdődik: »E játékna k, melyet im itt előadunk, erszénya neve stb.«

178. Philocles. Actus III. Fol. 5.

179. Phormio Terentii expurgata Vacii. 1771.
(Auctore: Andrea Dugonics?) Actus V. Fol. 5.

180. 1789. Brilliantina Praetensio. Tragoedia in quinque actibus. Ex Originali Hungarico D. Dugonics Professoris Matheseos in Regia Universitate Pestiensi Germanice (rectius: latine reddita. 1789. Mátray jegyzése: Pro primis lineis Arany Perczek. MS. Sec. XVIII. 4°. Fol. 88. [37. Quart. Lat.]

Midőn a jelen közleményt ezennel bezárom, ki kell jelentenem, hogy ezen összeállítást magam sem tekintem a szó legszigorúbb értelmében kimerítőnek, mert ilyen tárgyban abszolút teljességet elérni szinte lehetetlen. Valószínű, hogy még számos ilyen munka lappang a Nemzeti Múzeum Könyvtárában; különösen az összekötött apró nyomtatványokból s a kéziratok colligatumaiból jöhetnek napfényre merőben ismeretlen művek. Épen ezért a vizsgálódást korántsem tekintem befejezettnek s magát ez összeállítást sem véglegesnek. Ha további kutatásaimban némi eredményre juthatok, kötelességemnek fogom tartani újabb adalékaimat a »Magyar Könyvszemlé«-ben időről-időre közzétenni.¹⁾

¹⁾ Czikkiró úr adalékainak készséggel nyitunk tért lapunkban. S mivel úgy tudjuk, hogy a jelen közlemény csak egy részlete szerző azon tanulmányának, melyet a hazai iskolai drámákról ír, kívánjuk, hogy kutatásait e téren mielőbb befejezze s a hazai iskolai drámák teljes bibliographiáját nyujtsa irodalmunknak. Szerk.